

Інформація до проєкту

Секція:

Економіка

Назва проєкту:

Забезпечення інноваційного розвитку експортно-імпоротної діяльності суб'єктів господарювання державного сектору економіки в умовах воєнного та повоєнного стану

Тип роботи:

фундаментальне дослідження, що виконуватиметься за рахунок видатків загального фонду державного бюджету

Організація-виконавець:

Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця МОН України (ХНЕУ ім. С. Кузнеця)

Адреса: 61166, м. Харків, проспект Науки 9^а

АВТОРИ ПРОЄКТУ:

Керівник проєкту: Малярець Людмила Михайлівна

Науковий ступінь: доктор економічних наук;

Вчене звання: професор

Місце основної роботи: Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця

Посада: завідувач кафедри вищої математики та економіко-математичних методів

Тел.: +380505244807 E-mail: maljarets@ukr.net

Запит розглянуто й погоджено рішенням Вченої ради Харківського національного економічного університету імені Семена Кузнеця від «01» грудня 2022 р., протокол № 8.

Інші автори проєкту:

Пономаренко Володимир Степанович, д.е.н., професор кафедри менеджменту, логістики та інновацій, ректор,

Внукова Наталія Миколаївна, д.е.н., професор кафедри митної справи і фінансових послуг,

Отенко Ірина Павлівна, д.е.н., професор, завідувач кафедри міжнародних економічних відносин,

Ястремська Олена Миколаївна, д.е.н., професор, завідувач кафедри менеджменту, логістики та інновацій,

Білоконенко Ганна Володимирівна, к.е.н., доцент кафедри соціальної економіки.

Проєкт передбачає дослідження в поєднанні трьох напрямів: економічного, аналітичного та інформаційного, тому до складу авторів входять фахівці, які вирішують наукові проблеми за цими напрямами.

Керівник проєкту: Малярець Людмила Михайлівна, д.е.н., професор, яка координує та керує всіма напрямами виконання дослідження, є фахівцем з теорії вимірювання в економіці, аналізу даних, математичних методів і моделей, здійснює дослідження щодо розроблення концептуальних, економіко-математичних моделей інноваційного розвитку

експортно-імпортової діяльності, експортно-імпортного потенціалу підприємств, технології оцінки, моніторингу розвитку експортно-імпортової діяльності, ефективного використання та розвитку експортно-імпортного потенціалу суб'єктів господарювання державного сектору економіки в умовах воєнного та повоєнного стану;

Пономаренко Володимир Степанович, д.е.н., професор кафедри менеджменту, логістики та економіки підприємства, здійснює дослідження щодо формування концепції трансформації інноваційного розвитку експортно-імпортової діяльності суб'єктів господарювання в умовах обмеженості діяльності;

Внукова Наталія Миколаївна, д.е.н., професор кафедри митної справи і фінансових послуг здійснює систематизацію підходів та інструментів оцінки, моніторингу розвитку експортно-імпортової діяльності, потенціалу промислових підприємств;

Отенко Ірина Павлівна, д.е.н., професор кафедри міжнародних економічних відносин, здійснює обґрунтування напрямів інноваційного розвитку експортно-імпортової діяльності, які сприяють економічній стійкості суб'єктів господарювання державного сектору економіки в умовах воєнного та післявоєнного стану;

Ястремська Олена Миколаївна, д.е.н., професор кафедри менеджменту, логістики та економіки підприємства, розробляє моделі економічних взаємовідносин з бізнес-партнерами підприємств з урахуванням їх наявних динамічних компетентностей та атрактивності для активізації експортно-імпортової діяльності на міжнародних ринках;

Білоконенко Ганна Володимирівна, к.е.н., доцент кафедри соціальної економіки розробляє практичні методичні рекомендації щодо інформаційно-аналітичних інструментів оцінки, науково обґрунтованого процесу прийняття рішень з метою більш ефективного цільового реагування на політику експорту та імпорту в Україні.

Основні виконавці проекту:

№	Прізвище, ім'я, по батькові	Науковий ступінь	Вчене звання	Посада і місцеосновної роботи	Вік та дата народж.
1.	Малярець Людмила Михайлівна	д.е.н.	професор	завідувач кафедри математики та економіко-математичних методів ХНЕУ ім.С.Кузнеця Тел.: +80505244807 E-mail: malvarets@ukr.net	59, 16.07.1963
2.	Пономаренко Володимир Степанович	д.е.н.	професор	ректор, професор кафедри менеджменту, логістики та інновацій ХНЕУ ім.С.Кузнеця pvs@hneu.net Тел.: +80993525081	75 07.05.1947
3.	Внукова Наталія Миколаївна	д.е.н.	професор	Професор кафедри митної справи і фінансових послуг, ХНЕУ ім.С.Кузнеця, vnn@hneu.net Тел.: +80506691776	64 25.09.1958
4.	Отенко Ірина Павлівна	д.е.н.	професор	завідувач кафедри міжнародних економічних відносин ХНЕУ ім.С.Кузнеця	63, 24.04.1959

				otenkoip@gmail.com 0997716716	
5.	Ястремська Олена Миколаївна	д.е.н.	професор	Завідувачка кафедри менеджменту, логістики ХНЕУ ім.С.Кузнеця iastremska_om@hneu.net	64 14.05.1958
6.	Білоконенко Ганна Володимирівна	к.е.н.	доцент	доцент кафедри соціальної економіки ХНЕУ ім.С.Кузнеця han-na.bilokonenko@hneu.net +380668555949	47, 15.05.1975

1. АНОТАЦІЯ

Проект спрямований на розробку концепції, методологічного підґрунтя, методичних положень та формування практичних рекомендацій забезпечення інноваційного розвитку експортно-імпоротної діяльності суб'єктів господарювання державного сектору економіки в умовах воєнного та повоєнного стану для зміцнення обороноздатності і національної безпеки України та реалізації Стратегії розвитку оборонно-промислового комплексу України, виконання Постанов Кабінету Міністрів України щодо питань забезпечення провадження господарської діяльності в умовах воєнного стану, виконання Національної економічної стратегії на період до 2030 року. Буде розроблено базову концепцію трансформації інноваційного розвитку експортно-імпоротної діяльності суб'єктів господарювання в умовах обмеженості діяльності для забезпечення економічної стійкості та її запасу, нарощування потужностей і розвитку сучасних технологій в оборонно-промисловому комплексі; опрацьовано та апробовано на промислових підприємствах практичні методичні рекомендації застосування інформаційно-аналітичного забезпечення розвитку експортно-імпоротної діяльності в умовах її обмеженості. Розробка науково обґрунтованого процесу прийняття рішень з урахуванням змін, які вносяться до податкового, митного та валютного законодавства для оперативного реагування на виклики, які існують у сфері зовнішньоекономічної діяльності (ЗЕД) в Україні під час війни та після війни, має як національне, так і міжнародне значення.

2. ПРОБЛЕМАТИКА ДОСЛІДЖЕННЯ.

У проекті вирішуються важливі державні задачі: реалізація Стратегії розвитку оборонно-промислового комплексу України, реалізація Національної економічної стратегії на період до 2030 року, виконання Постанов Кабінету Міністрів України щодо питань забезпечення провадження господарської діяльності в умовах воєнного та повоєнного стану. На вирішення цих проблем спрямовано формування теоретичного, методологічного, методичного, інформаційно-аналітичного забезпечення інноваційного розвитку експортно-імпоротної діяльності суб'єктів господарювання державного сектору економіки в умовах воєнного та повоєнного стану, яке передбачає обґрунтування нової концепції трансформації інноваційного розвитку експортно-імпортного потенціалу суб'єктів господарювання в умовах обмеженості діяльності.

Об'єкт дослідження процеси розвитку експортно-імпоротної діяльності суб'єктів господарювання державного сектору економіки.

Предмет дослідження: теоретичні, методологічні, науково-методичні та практичні аспекти забезпечення розвитку експортно-імпоротної діяльності промислових підприємств в умовах обмеженості діяльності для зміцнення обороноздатності держави.

3. МЕТА, ОСНОВНІ ЗАВДАННЯ ТА ЇХ АКТУАЛЬНІСТЬ

Метою проекту є розробка теоретико-методологічних положень, методичних положень та практичних рекомендацій щодо формування забезпечення інноваційного розвитку експортно-імпоротної діяльності суб'єктів господарювання державного сектору економіки в умовах воєнного та повоєнного стану.

Досягнення поставленої мети передбачає вирішення таких **завдань**: обґрунтування нової концепції трансформації інноваційного розвитку експортно-імпоротної діяльності суб'єктів господарювання в умовах обмеженості діяльності; розроблення технології оцінки розвитку експортно-імпоротної діяльності суб'єктів господарювання державного сектору економіки в умовах воєнного та післявоєнного стану; розроблення технології моніторингу ефективного використання та розвитку експортно-імпортного потенціалу суб'єктів господарювання державного сектору економіки в умовах воєнного та повоєнного стану; визначення напрямів інноваційного розвитку експортно-імпоротної діяльності, які сприяють економічній стійкості суб'єктів господарювання державного сектору економіки в умовах воєнного та повоєнного стану; розроблення практичних методичних рекомендацій щодо інформаційно-аналітичних інструментів оцінки, науково обґрунтованого процесу прийняття рішень з метою більш ефективного цільового реагування на політику експорту та імпорту в Україні; визначення моделей і видів взаємовідносин з бізнес-партнерами, що забезпечать набуття підприємствами динамічних компетентностей та атрактивності на міжнародному ринку.

Для виконання Постанов Кабінету Міністрів України щодо питань забезпечення впровадження господарської діяльності в умовах воєнного стану та для досягнення Цілей сталого розвитку України на період до 2030 року, як це передбачено Указом Президента України від 30.10.2019 №722/2019 «Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року», а саме досягнення стратегічної цілі «Створення умов для підвищення технологічності економіки» передбачається моніторинг виконання пріоритетів державних цільових програм Відновлення вітчизняної промисловості та Реформування оборонно-промислового комплексу, а також формування інформаційно-правового поля з метою визначення умов для застосування заходів, спрямованих на забезпечення захисту національних інтересів України в умовах посиленого протекціонізму інших країн, а також у надзвичайних ситуаціях як то воєнний та післявоєнний стан (з урахуванням норм ГАТТ/СОТ). В зв'язку з цим формування забезпечення інноваційного розвитку експортно-імпоротної діяльності суб'єктів господарювання державного сектору економіки в умовах воєнного та повоєнного стану є актуальним та своєчасним дослідженням для досягнення Цілей, Стратегій, Програм та Завдань, поставлених Урядом України з метою зміцнення обороноздатності та національної безпеки України.

4. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ ВИКОНАННЯ ПРОЄКТУ ТА ЇХ НАУКОВА НОВИЗНА.

У результаті виконання проекту будуть отримані результати, які розвивають теорії поведінкової економіки, економіки вражень, інтегральної теорії інвестування, теорії інновацій та інтелектуальної власності, економіки взаємовідносин, теорії зовнішньоекономічної діяльності, теорії економічної безпеки, теорії вимірювання ознак об'єктів. Буде розроблено новий математичний метод аналізу даних, який дозволяє сумісно аналізувати кількісні та якісні параметри оцінки та моніторингу стану і розвитку об'єктів різної природи, сумісно обробляти ознаки, які виміряні на метричних і неметричних шкалах; оновлено математичні методи багатовимірного статистичного аналізу, які дозволяють виявляти розвиток основних тенденції зміння властивостей

об'єктів різної природи; оновлено ітеративний метод багатокритеріальної оптимізації, який дозволяє враховувати взаємозв'язки між ознаками об'єктів різної природи; оновлено експертний метод у теорії нечітких множин, який дозволяє розширити перелік функцій приналежності. Удосконалення теорії вимірювання ознак об'єктів різної природи дозволять враховувати в їх рівні розвитку як кількісні, так і якісні ознаки.

Основні наукові результати спираються на виявлені закономірності щодо визначення, усвідомлення та особливостей процесу інноваційного розвитку експортно-імпоротної діяльності промислових підприємств в умовах обмеженості діяльності, що сприяє зміцненню обороноздатності держави.

Корисність очікуваних результатів полягає у розробці технологій моніторингу розвитку експортно-імпоротної діяльності, ефективного використання експортно-імпортного потенціалу, моделей визначення взаємовідносин з найбільш привабливими бізнес-партнерами підприємства для забезпечення економічної стійкості в умовах обмеженості діяльності, результати якого доцільно використовувати при формуванні стратегій розвитку суб'єктів господарювання в умовах обмеженості діяльності. Практичну цінність для керівників різного рівня управління, в компетенції яких є розроблення завдань та заходів щодо досягнення Цілей, Стратегій, Програм та Завдань, поставлених Урядом України з метою зміцнення обороноздатності та національної безпеки України, мають практичні та методичні рекомендації щодо інформаційно-аналітичних інструментів оцінки, науково обгрунтованого процесу прийняття рішень з метою більш ефективного цільового реагування на політику експорту та імпорту в Україні.

Соціально-економічний ефект від впровадження розробок полягає у підвищенні рівня безпеки та обороноздатності країни завдяки запровадженню технології моніторингу ефективного використання експортно-імпортного потенціалу підприємств для зменшення залежності від критичного імпорту виробів та комплектувальних виробів. Результати дослідження сприятимуть покращенню процесу інноваційного розвитку експортно-імпортного потенціалу підприємств оборонно-промислового комплексу та формуванню інформаційно-правового поля з метою визначення умов для застосування заходів, спрямованих на забезпечення захисту національних інтересів України в умовах посиленого протекціонізму інших країн, а також у надзвичайних ситуаціях (з урахуванням норм ГАТТ/СОТ).

7. НАУКОВА ТА/АБО ПРАКТИЧНА ЦІННІСТЬ РЕЗУЛЬТАТІВ

Запропоновані теоретико-методологічні положення та практичні рекомендації щодо розроблення технологій оцінки і моніторингу розвитку експортно-імпоротної діяльності, ефективного використання та розвитку експортно-імпортного потенціалу на підприємстві для забезпечення економічної стійкості в умовах обмеженості діяльності будуть корисними для реалізації державної політики щодо Відновлення вітчизняної промисловості та Реформування оборонно-промислового комплексу. Результати дослідження можуть бути використані у практичній діяльності органів державної влади та місцевого самоврядування, пов'язаній із розв'язанням проблем відродження стратегічної ролі оборонного сектору економіки, оцінки експортно-імпортного потенціалу підприємств для створення озброєння, військової та спеціальної техніки нових поколінь, впровадження процедур імпортозаміщення, запровадження державної підтримки підприємств для створення стійких консорціональних безуставних організаційних структур з компетентними й атрактивними бізнес-партнерами, продукція яких має значний експортний потенціал і сприятиме задоволенню попиту інших країн на продукцію вітчизняного виробництва. Наукова цінність результатів дослідження

визначається не лише необхідністю вирішення локальних задач з удосконалення окремих елементів системи управління інноваційним розвитком експортно-імпоротної діяльності промислових підприємств, але й потребою у створенні цілісної концепції її трансформації на засадах ефективності використання експортно-імпортного потенціалу та економічної стійкості. Положення пропонованої концепції є змістовним внеском у теорію інноваційного розвитку діяльності та розвивають загальну концепцію економічної безпеки й обороноздатності держави. Концепція трансформації інноваційного розвитку експортно-імпоротної діяльності суб'єктів господарювання в умовах обмеженості діяльності стане основою для подальших наукових розробок економіки промислових підприємств взаємовідносин у сучасній поведінковій економіці та економіці вражень, а прикладні розробки сприятимуть поширенню кращих практик державної підтримки підприємств, продукція яких має значний експортний потенціал.

Керівник проєкту:

Людмила МАЛЯРЕЦЬ

